

ПОЛЬОВІ ЕКСПЕДИЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Важливим напрямом наукової роботи Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України є експедиційна діяльність. Упродовж 2017 року, попри фінансову скруту, вдалося здійснити 19 фольклорно-етнографічних та мистецтвознавчих експедицій. Висвітливо окремі з них, проведені співробітниками відділу «Український етнологічний центр».

15–22 серпня 2017 року з метою збору відомостей до тому про народне вбрання у рамках підготовки багатотомного видання «Етнографічний образ сучасної України» старшим науковим співробітником Людмилою Пономар було проведено експедицію на Чернігівщину. У селах Козелецького, Куликівського та Ріпкинського районів області вона зібрала матеріали про вбрання населення цього регіону, які виявляють специфіку одягу як однієї з визначальних соціокультурних характеристик етносу у просторі та часі.

Протягом 28 серпня – 3 вересня 2017 року молодший науковий співробітник відділу Володимир Цибря здійснив експедиційне дослідження в населених пунктах Чернівецької області. Упродовж короткотривалої роботи в селах Вижницького, Путильського та Сторожинецького районів йому вдалося зібрати інформацію щодо багатьох аспектів традиційної народної культури українців Буковини.

8–11 вересня 2017 року співробітники «Українського етнологічного центру» Віталій Іванчишен, Любов Боса та Аліна Ярова здійснили поїздку на Слобожанщину. Процес збирання польового етнографічного матеріалу тривав на теренах чотирьох населених пунктів Валківського, Золочівського та Харківського районів Харківської області. Основними векторами дослідження стали проблеми збереження культурного ландшафту, ремесел, промислів, господарських занять слобожан.

3–8 жовтня 2017 року співробітники відділу Віталіна Юрченко, Аліна Ярова, Микола Бех, Богдан Сауляк перебували в етнографічній експедиції на Слобідській Україні. Польовий етнографічний матеріал збирали на теренах двох областей – Донецької (Слов'янський район) та Харківської (Ізюмський, Барвінківський, Борівський, Куп'янський райони). Основними напрямками дослідження регіону було обрано проблеми збереження і трансформації традиційної матеріальної (ярмарків, житла, ремесел, промислів, господарських занять) та духовної культури (народний календар, поховальні обряди, сімейний і суспільний побут) слобожан. Шляхом польового та кабінетного інтерв'ювання, фото- та відеофіксації учасники експедиції отримали матеріал, який дає змогу виокремити локальну специфіку етнокультури мешканців окресленого регіону.

З 17 по 21 жовтня 2017 року в рамках роботи над спільним українсько-білоруським науковим проектом «Етнокультурна спадщина народів України та Білорусі в контексті сучасного соціокультурного дискурсу» (Ф 73 ДФФД України) провідний науковий співробітник Галина Бондаренко здійснила експедиційний виїзд до Брестської області Білорусі. Метою поїздки було вивчення форм збереження та презентації етнокультурної спадщини в сучасному культурно-інформаційному просторі Республіки Білорусь. З огляду на історичне минуле Берестейщини, а саме її належність до етнічних українських земель, під час експедиції досліджувався стан збереження української етнокультурної традиції краю. У процесі збирання матеріалу в смт Малорита Малоритського району та Мухавець Брестського району вивчалися місцеві традиції, проводилися опитування працівників культури. 19 жовтня в Бресті відбувся обласний фестиваль української

пісенної культури «Співуча Берестейщина», ініційований Українською науково-педагогічною спілкою «Берегиня» (керівник — Віктор Місіюк). Захід проходив за підтримки Посольства України в Республіці Білорусь і особистої участі у святі Надзвичайного і Повноважного Посла Ігоря Кизима. Спіль-

кування з учасниками фестивалю дало змогу простежити життєстійкість та варіативність української фольклорної традиції, поширення професійної музичної української культури, ознайомитися зі зразками сучасного декоративно-прикладного мистецтва українців області.

З експозиції Малоритського центру народної творчості.
сmt Малорита Брестської області Республіки Білорусь

У рамках вищеназваного спільного українсько-білоруського проекту 17 листопада 2017 року в Мінську в Центрі досліджень білоруської культури, мови та літератури НАН Білорусі відбулася спільна робоча нарада. У ній взяли участь: з українського боку — завідувач відділу української та зарубіжної фольклористики ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, кандидат філологічних наук Леся Вахніна та старший науковий співробітник відділу «Український етнологічний центр», кандидат історичних наук Любов Боса, з білоруського боку — керівник проекту, провідний науковий співробітник Центру досліджень білоруської культури, мови та літератури НАН Білорусі,

доктор історичних наук Галина Касперович, директор Центру досліджень білоруської культури, мови та літератури НАН Білорусі, академік Олександр Локотко, кандидат історичних наук Тетяна Кухаронок, кандидат філологічних наук Олена Алфьорова, кандидат історичних наук К. Печко та інші співробітники Центру. На робочій нараді було заслухано доповіді українських науковців. Так, Л. Вахніна охарактеризувала міжнародні зв'язки науковців ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, зокрема наукові контакти виконавців проекту та проблематику виступів на міжнародних симпозиумах. З науковою доповіддю та відеопрезентацією про білорусів, які проживають в Україні, виступила Л. Боса.

Доповідь Л. Босої на спільній робочій нараді

У 2017 році основна увага українських учених була приділена висвітленню значення етнокультурної спадщини в сучасному культурному просторі. У рамках проекту було проведено етнологічне обстеження місць колишнього компактного проживання білорусів у Запорізькій області (с. Гусарка, Більманка, Новоукраїнка (Гайчур) Більмацького району). З'ясувалося, що до сьогодні частина місцевих мешканців ідентифікують себе як білоруси, старожили зберігають рідну мову й елементи власної етнокультури. Особливий інтерес білоруських колег викликали відео- та фотоматеріали, зібрані Л. Босою.

Було обговорено й накреслено перспективи подальшої співпраці українських та білоруських етнологів і фольклористів. Директор

Центру досліджень білоруської культури, мови та літератури НАН Білорусі академік О. Локотко запропонував підготувати спільне видання за результатами проекту.

Обидві сторони визначили тематику майбутніх можливих спільних досліджень, серед яких — питання українсько-білоруського пограниччя як особливого етнокультурного регіону, міжетнічні контакти, сучасні соціокультурні та міграційні процеси.

Українські учасники проекту ознайомилися з музеєм Центру досліджень білоруської культури, мови та літератури НАН Білорусі, а також відвідали Державний літературно-меморіальний музей відомого білоруського поета, побратима Максима Рильського Якуба Коласа.

З експозиції музею Центру досліджень білоруської культури,
мови та літератури НАН Білорусі